

Studiekvalitetsrapport ILOS 2016

Rapporten skal behandles i ILOS' instituttstyre 13. mars 2017, i Programråd for europeiske språk og allmenn litteraturvitenskap, bachelor og master 27. mars og leveres til fakultetet innen 1. april.

1. Strategiske vurderinger

Innledende

Rekrutteringen til ILOS' studier styrket seg i 2016. Både de to aktive bachelorprogrammene samt 7 av de 8 årsenhetene som hadde opptak, opplevde en større eller mindre økning. Gjennomføringen bedret seg også: Totalt sett viser gjennomføringstallene i *Database for statistikk i høyere utdanning (DBH)* at snittet i 2016 ligger over 2014-nivået (tallet falt fra 2014 til 2015)¹. ILOS har, som før, det laveste snittet for studiepoeng per heltidsekvivalent (heretter: SPH) ved fakultetet. Instituttet tilbyr imidlertid klart flest studier av instituttene ved HF og de ulike studienes søker- og gjennomføringstall spriker sterkt.

Rekruttering og gjennomføring har sammenheng med svært mange faktorer:

- studiets rykte og popularitet
- studiets (antatte) relevans for arbeidslivet
- studiets vanskelighetsgrad
- de forkunnskaper studiet krever
- den tiden studenten har til rådighet for studiet
- læringsmiljøet
- kvaliteten på undervisningen i vid forstand

Dette er naturligvis kjente, men likefullt ikke helt enkle momenter som alle læresteder må forholde seg til. ILOS fikk i november rapporten *ILOS. Bachelorstudier i tall 2008–2015*, som er et godt redskap i arbeidet med å identifisere nærmere hvor skoen klemmer for de enkelte studieretningene våre. Den har gjort det lettere å tilpasse tiltakene, som på mange måter faller sammen med tidligere års arbeid, men som nå kan gjøres målrettet i ytterligere grad.

Det er åpenbart et overordnet mål for ILOS å øke gjennomføringen på bachelorstudiene – her har vi mye å hente. Studentenes beste står i fokus i mange av de vurderingene som følger nedenfor, og fornøyde bachelorstudenter med avlagte grader og økte ferdigheter, kunnskaper og innsikter er også en viktig forutsetning for rekrutteringen til masterstudiene. Sentralt står derfor gjennomgangen av studieporteføljene for å gjøre dem så helhetlige og tydelige som mulige, samtidig som de skal være krevende, interessant og relevante for studentene.

¹ Vedlegg 2: *DBH-tall 2014 til 2016*. «Studiepoeng per heltidsekvivalent» regnes for kalender- og ikke studieår. Tallet viser hvor mange poeng et utvalg studenter avla av de 60 studiepoengene som et studieår er normert til. Dersom tallet er 30, betyr dette at studentene per år i snitt avlegger halvparten av de normerte poengene.

En viktig ressurs i dette arbeidet er de fagansvarlige, som vi ønsker å styrke samarbeidet med. Vi ønsker også å rette blikket mot institusjoner som lykkes godt med gjennomføringen, og planlegger en studietur til Danmark for å lære mer om strukturering av studieretninger, undervisningsmodeller og sammenheng mellom forskning og undervisning. Hvilke grep andre læresteder har tatt for å styrke det faglige og sosiale felleskapet for studentene, vil det likeledes være svært interessant å få innblikk i. Fagidentitet og kompetansebevissthet er noe vi kan bli bedre på å bygge sammen med studentene våre.

En annen satsning er arbeidslivspaneler, som vi mener kan ha større konkret betydning på studieretningsnivå enn på institutt- eller fakultetsnivå. På dette feltet vil vi i løpet av 2017 fortsette og utvide aktivitetene. I dialog med fagdidaktikerne ved ILS ønsker vi også å se nærmere på hvilke forutsetninger de ferske studentene kommer til oss med, for å kunne legge grunnlaget for en gjensidig forventningsavklaring mellom skole og universitet.

Årsenheter

Årsenhetene ved ILOS har god rekruttering, men ikke spesielt god gjennomføring, og dette er overraskende, siden det på årsenhetene kreves kortere studietid og færre studiepoeng, slik at risikoen for at studentene faller fra, er lavere enn på et bachelorstudium. Instituttet ser blant annet at kvoter ikke nødvendigvis bør vokse i takt med økte søkertall. I 2016 økte søkningen til samtlige årsenheter ved ILOS (i 2015 var det kun økt søkning til LIT og ENG²). Engelsk hadde i 2016 25 % høyere søkertall enn i 2014. Allmenn litteraturvitenskap har sågar over 75 % flere søkere i 2016 sammenlignet med 2014. Også fransk opplevde en betydelig økning. Tysk opplevde et betydelig fall fra 2014 til 2015, og dette tallet var så godt som uendret i 2016. Gjennomføringen er i flere tilfeller lavere enn på bachelorstudieretningene i samme fag.

Engelsk har nest flest studenter etter historie blant HF-årsenheter, men blir slått på gjennomføring av kunsthistorie, religionshistorie og medievitenskap. Engelsk ser ut til å ha tjent på nedgangen i registrerte studenter. I 2015 ble det tatt opp svært mange, og tallet ble korrigert ned i 2016. Instituttet mener dette indikerer at det i 2016 var en bedre balanse mellom antall søkere og studenter som gjennomfører enn året før. Årsenheten i allmenn litteraturvitenskap har klart dårligere søkning enn bachelorprogrammet Estetiske studier og allmenn litteraturvitenskap. Forskjellen til bachelor er særlig klar fordi årsenheten har sterk søkning og fordi estetiske studier trekker ned tallet for bachelorprogrammet³, slik at differansen innen faget allmenn litteraturvitenskap nok er enda større. Spansk har svært dårlig gjennomføring; ved fakultetet er det kun årsenhetene Antikkens kultur og Idehistorie som er dårligere. Samtidig har studiet den tredje beste søkningen, etter engelsk og fransk. Instituttet ser med bekymring på det potensialet som går tapt her, både i kompetanse og studiepoeng, men også med tanke på videre rekruttering til bachelorstudiet. Bildet er for øvrig nokså likt på bachelorstudieretningen, og instituttet står her overfor en

² Vedlegg 1: Kvalifiserte førsteprioritetssøkere ILOS 2014-2016

³ ILOS. Bachelorstudier i tall 2008-2015

rekke problemstillinger rundt ressursene i fagmiljøet for spansk og portugisisk som må håndteres i løpet av relativt kort. Tysk har svak rekruttering, men en svært positiv utvikling i gjennomføringstallene de siste tre årene. I dag har tysk den nest beste gjennomføringen blant fremmedspråkene etter engelsk, som ligger best an på ILOS.

Bachelor

Søkningen til de fleste studieretninger på ILOS' bachelorprogrammer er nokså stabil, men noen har merkbart økning. Dette gjelder russisk og spansk, som begge var tilbake på 2014-nivå etter et tydelig fall i 2015. Noen studier har fallende søkning: Særlig estetikk og Latin-Amerika-studier⁴ opplevde et kraftig fall i søkningen; i estetikk falt den med 30 % hvert år siden 2014, og er nå en tredjedel av det den var i 2014. Søkningen til tysk falt også, og var tilbake på 2014-nivå, etter en brå økning i 2015.

Studier kan imidlertid ha god gjennomføring selv om søkningen er svak (eller omvendt), og derfor er forholdet mellom søkning og gjennomføring viktig. Det samlede gjennomføringstallet (DBH) for 2016 for Europeiske språk ikke klart⁵, men det foreløpige tallet indikerer en stabil, sannsynligvis positiv utvikling, siden gjennomføringen om høsten er noe lavere enn om våren. Tallet for estetikk og allmenn litteratur er meget godt, og sammenholdt med svake tall for estetikk de siste årene indikerer det dessuten at tallet for studieretningen allmenn litteratur er blant de beste ved fakultetet⁶.

DBH gir et samlet tall for programmet Europeiske språk. Fakultetets rapport for gjennomføring bryter gjennomføringen ned på studieretninger, og viser at det er svært stor variasjon de ulike studieretningene imellom. Rapporten viser at noen fag som har god rekruttering, som engelsk og allmenn litteratur og i noen grad fransk, samtidig har noen av de bedre tallene for gjennomføring. Noen fag med økt rekruttering, som spansk og russisk, har svak gjennomføring, og dette er svært bekymringsfullt. Tysk har vært gjenstand for oppmerksomhet i flere år, både i universitetssektoren og fra politisk hold. Faget har hverken god rekruttering eller gjennomføring på bachelor. Instituttet følger denne situasjonen nøye og har som målsetning å få til en betydelig økt gjennomføring.

Master

Programmet Allmenn litteraturvitenskap hadde god og stabil søkning i 2015 og 2016.

Programmet Europeiske språk hadde merkbart bedre søkning i 2016 enn året før, en økning på over 25 %, og den samlede søkningen på disse studieretningene nærmer seg tallet for tilsvarende fag på de gamle programmene. På masterprogrammet Europeiske språk har studieretningene English Literature, British and American Studies klart flest studenter, etterfulgt av Spansk, portugisisk og Latin-Amerika (fra 2018: Spansk, portugisisk) og Russisk, polsk, tsjekkisk, BKS, som begge har rundt halvparten så mange søkere som førstnevnte.

⁴ Instituttet vil i løpet av våren kartlegge nærmere årsaker til de svake gjennomføringstallene for estetikk. Latin-Amerika-studier har ikke opptak hverken i 2017 eller i 2018.

⁵ DBH-tall regnes for kalenderår, ikke studieår.

⁶ Se ILOS. *Bachelorstudier i tall 2008-2015*

DBH-tallet for gjennomføring (SPH-tallet) på programmet Europeiske språk var det 21,96 for 2016 og instituttet er ikke tilfreds med dette. Vi har lagt ned et stort arbeid i de nye masterstudiene, som hadde første opptak i 2015 og målet var at flere studenter skulle gjennomføre og at de skulle gjøre dette på normert tid. Instituttet har vedtatt at vi skal følge opp og evaluere de nye masterstudieretningene, og det er derfor viktig at de tallene vi baserer fremtidige planer på, er reelle. Vi har derfor laget en intern statistikk over gjennomføringen blant studenter som faktisk har begynt på eller går på studiet, og disse tallene stemmer dårlig overens med DBH-tallene. Vi inkluderer derfor her en kort presentasjon av våre egne tall:

Våre tall viser at den gjennomsnittlige studiepoengproduksjonen per heltidsekivalent for studenter som fikk opprettet studierett på et masterprogram ved ILOS høsten 2015, ligger på 42,2. Imidlertid var 20 % av studentene registrert med nedsatt studieprogresjon mens 17 % sluttet i løpet av perioden eller fikk studieretten inndratt i etterkant. Dette betyr at poengene fordeler seg på enda færre studenter, og dermed er den reelle poengproduksjonen for de som forventes å avlegge poeng, desto bedre. Bildet blir enda tydeligere dersom vi kun teller dem som faktisk avla studiepoeng i løpet av 1. og 2. semester: Snittet for studiepoeng per heltidsekivalent ligger da på 50,5 poeng, og 5 av 9 masterstudier ved ILOS har et snitt på mellom 50 og 60 poeng. De studentene som faktisk er aktive på studiet, har altså svært god poengproduksjon, og de gjennomfører stort sett på normert tid. En av de største utfordringene er derfor å øke gjennomføringen på de studieretningene som ligger dårligst an, og blant disse vil de med god søkning, som Spansk, portugisisk og Russisk, polsk, tsjekkisk, BKS ha særlig prioritet.

Programmet Linguistics and its Applications for a Multilingual Society (LAMUSO) doblet søkningen til studiet fra 2014⁷. Den er fortsatt lav, men trenden er positiv. Instituttet tror den lave søkningen til dels skyldes at studiet konkurrerer internasjonalt om gode søkere som ikke primært ønsker seg til UiO, samtidig som studieretningene LAMUSO og engelsk språk konkurrerer seg i mellom om relativt få søkere: Engelsk språk hadde 14 søkere i 2016, mot LAMUSOs 8.

Lektorprogrammet

Studieretningene Engelsk og Fremmedspråk på Lektorprogrammet bruker samme emneportefølje som instituttets egne 80-grupper. Den samlede søkningen til studieretningene Engelsk og Fremmedspråk på Lektorprogrammet var i 2016 god. Den gikk opp med 75 % (117) sammenlignet med 2015 (67). Søkningen til Engelsk var alene 9 % større enn den samlede søkningen året før, mens søkningen i 2016 til språkene innen Fremmedspråk, tysk, fransk og spansk, med 44 søkere utgjorde rundt 66 % av den samlede søkningen året før. Til sammenligning hadde de samme fagene en samlet søkning på 90 (mot 85 året før) til bachelorprogrammet Europeiske språk. Studieretningen Engelsk på Europeiske språk hadde alene en søkning på 129. Årsenheter ved ILOS, som tilsvarer fag 2 på lektorprogrammet, hadde i de samme fagene en samlet søkning på 271. Det var til sammenligning mellom 16 og 30⁸ som valgte disse fagene som fag 2 på Lektorprogrammet i 2016. De siste tallene er ikke helt sammenlignbare, men generelt indikerer tallene for fag 1, fag 2, bachelor og årsenheter styrkeforholdet mellom de to programmene: Søkningen er rundt det dobbelte til ILOS-programmet innen de aktuelle fagene.

⁷ LAMUSO gikk fra 4 til 8 søkere. Tallet er så lite at en diskusjon om endring har nokså liten betydning.

⁸ Tallet avhenger av om studenter telles manuelt eller om det tas ut med FS-rapport 727.003.

Mobilitet

Omtalen av mobilitetstall og internasjonalisering finnes i kapitlene «Internasjonalisering» og «Arbeidslivsrelevans», avsnitt «Internasjonalt prosjektsemester».

2. Tiltak for 2017 og videre, med mål og tidshorisont

I årsplanen for 2017-2019 følger ILOS opp UiO sine tiltak for utdanning med egne aktiviteter, som beskrives nærmere nedenfor. De to tiltakene er:

- *Tiltak 1: Fakultetene skal iverksette tiltak som styrker studentenes integrering i fagmiljøet. Det skal gis god oppfølging underveis i studiene. (UiOs plan 2016-18/2017-19)*
- *Tiltak 2: Fakultetene skal ta i bruk nyskapende og studentaktive lærings- og vurderingsformer for å styrke studentenes læringsutbytte og utdanningenes arbeidslivsrelevans. (UiOs årsplan 2017-19)*

ILOS' aktiviteter til tiltak 1

Disse aktivitetene har som sentral målsetning å øke gjennomføringsandelen og -takten til våre programstudenter

- Studiestart: Instituttet jobber for en stadig bedre studiestart og førsteårsopplevelse for studentene. Fagmiljøene har evaluert studiestartsopplegget 2016 og nødvendige tilpasninger i planleggingen for mottaket høsten 2017 vil bli gjort denne våren.
- Oppfølging av studenter på masterprogrammet Europeiske språk: ILOS' årsplan har følgende målsetning «Flere masterstudenter i 2016-kullet har gjennomført første studieår.» Målet er knyttet til opprettelsen av masterprogrammet Europeiske språk i 2015, med ny organisering av studieretninger. Et viktig element i de nye masterstudieretningene var et felles, obligatoriske emne (i 1. semester) på hver studieretning som inneholder en prosjektskisse, slik at studentene kommer raskt i gang med å planlegge studietiden og hva de ønsker å skrive masteroppgave om. Disse emnene ble periodisk evaluert for annen gang høsten 2016. Vi mener at de oppfylder sin sentrale hensikt: å sørge for «enhetlige, robuste studieløp og vektlegge den individuelle veiledningen fra påbegynt masterstudium til levert masteroppgave» (Årsplan 2017 - 2019, s.5).
- Ny ordning for kvalitetssikring: Når fakultetets nye regler er vedtatt, vil ILOS raskt implementere systemet som en sentral del av instituttets kvalitetsarbeid. De siste års fravær av en ekstern tilsynsordning har gjort det tydelig hvor viktig en slik ekstern evaluering er for å opprettholde kvaliteten på emnene.
- Dimensjonering av emneporteføljen: ILOS har gjort endringer i krav til sammensetning av fordypningen i 80-gruppen på flere sentrale fag. Til nå har flertallet av studieretninger på programmet Europeiske språk hatt et tilbud med 30 studiepoengs fordypninger innen disiplinene språk, litteratur og område i 80-gruppen og det har vært knyttet bestemte obligatoriske emner til hver av disse fordypningene. Dette har med tiden ført til en svært omfattende emneportefølje på 2000-nivå, unødvendig stor ressursbruk i fagmiljøet og i mange tilfeller uklarhet rundt 80-gruppens samlede innhold og læringsutbytte. Det har også bidratt til å spre studenter (det var ofte få påmeldte på hvert emne) på mange emner, noe som var uheldig for studiemiljøet. I 2016⁹ ble de obligatoriske fordypningene i 80-gruppene til engelsk, spansk, fransk, russisk og tysk nedlagt, slik at vi fra og med våren 2017 har valgfrie fordypninger på disse studieretningene. Endringen ble gjennomført i tråd med instituttets årsplan:

⁹ På spansk skjedde endringen allerede høsten 2015.

«Tatt i betraktning at stillingsplan, timelærerbudsjett osv. er begrenset fremover, må vi arbeide for at alle studieløp har riktig dimensjonerte emneporteføljer som de fast ansatte kan drive selv over tid. Samtidig tyder alt på at bachelorløp uten for store valgmuligheter øker sjansene for kull-følelse og et bra studiemiljø.» (Årsplanen 2017-2019, s. 6)

Arbeidet med å skape helhetlige studieløp, med emner som er godt koordinert med hverandre både i hvert enkelt semester og fra ett semester til neste, vil fortsette i 2017. Nedleggelsen av fordypningene muliggjør det videre endringsarbeidet og gir fagmiljøene anledning tenke helhetlig rundt emnegruppene i større grad enn før.

- Koordinering med Lektorprogrammet: ILS har nå tilsatt fagdidaktikere i fransk spansk og tysk. ILOS vil arbeide for større bevissthet om lektorprogramstudentene blant sine undervisere og for mer kontakt med lektorprogrammet.

ILOS aktiviteter til tiltak 2

Aktivitetene skal forbedre og utvikle kvaliteten på veiledning, eksaminering og sensur.

- Muntlig eksamen på masteroppgaven: ILOS gjennomfører fra og med 2017 obligatorisk muntlig eksamen på alle 60 studiepoengs masteroppgaver og vi ser dette som en betydelig heving av kvaliteten på så vel mastersensuren som studentens opplevelse av studieslutt. Reglene for klagesaker, med krav om «blind sensur» har gitt tiltaket økt aktualitet, siden kandidaten i muntlig eksamen har anledning til å forsvare sin oppgave, og ikke bare motta kommisjonens begrunnelse i etterkant. Instituttet har forberedt dette i lengre tid og særlig fokusert på å sikre gode eksamineringssituasjoner ved bruk av nettkonferanse. Innføringen av muntlig eksamen vil også medføre at sensuren faller før semesteret er avsluttet, noe som er betydelig tidligere enn før. Ordningen skal evalueres i løpet av 2017. Vi vil da blant annet vurdere om vi også skal innføre muntlig eksamen på 30 studiepoengs masteroppgaver.
- Digital eksamen og INSPIRA: ILOS har fra starten av hatt en offensiv holdning til innføringen av digital eksamen. På fakultetets oppfordring var det noe lavere takt i utvidelsen høsten 2016, men instituttet ønsker nå å forsere bruken og øke den sterkt frem mot full utrulling av ordningen. Dette skyldes særlig det store antallet emner ved ILOS og behovet for å unngå en unødig lang overgangsperiode. Instituttet ønsker derfor å avholde eksamen digitalt i alle emner hvor det er praktisk gjennomførbart. Våren 2017 blir det siste semesteret ILOS har eksamensinnlevering i Fronter.

Vi ser samtidig at etableringen av digital eksamen henger sammen med både revisjonen av normer for undervisning og eksamen, og en gjennomgang av satser i arbeidspliktregnskapet på fakultetsnivå. Det vil også stilles krav til praksis i det nye kvalitetssikringssystemet.

- Kompetansebevissthet hos studenter: ILOS har i sin årsplan følgende målsetning:
 - «Vi skal sørge for at våre kandidater blir seg bevisste sin generelle humanistiske kompetanse, med henblikk på å ruste dem til å søke arbeid etter endt utdanning. Arbeidslivet etterlyser noen sentrale kompetanser hos gode kandidater:
 - Utvise kritisk refleksjon
 - Kreativ problemløsning
 - Kunne sortere kompleks og flertydig informasjon
 - Samarbeide på tvers av grenserILOS' kandidater lærer dette i stor grad, men våre studenter er ikke bevisst sin kompetanse.»

I 2017 vil instituttets studieadministrasjon jobbe med å forbedre veiledningen vi gir til våre studenter, blant annet gjennom interne seminarer og besøk hos karrieresenteret. Vi tror også at det å vektlegge informasjon vi gir i studiestart og det første studieåret om kompetansen studentene får ved å studere ved ILOS, vil bidra til å motivere studenter til å gjennomføre studiet.

3. Tiltak i 2015-rapporten

Hvordan har det gått med tiltakene i 2015-rapporten for 2016? Disse baserte seg i all hovedsak på ILOS' årsrapport 2016-2018. Her følger aktivitetene og en evaluering av milepæler og resultater i 2016. UiOs to tiltak lød slik:

- 1. Fakultetene skal iverksette tiltak som styrker studentenes integrering i fagmiljøet. Det skal gis god oppfølging underveis i studiene.*
- 2. Fakultetene skal styrke studentenes læringsutbytte og utdanningenes arbeidslivsrelevans gjennom mer bruk av nyskapende og studentaktive lærings- og vurderingsformer. UiOs felles utdanningsvisjon skal gjenkjennes i alle studieprogram.*

Aktiviteter til tiltak 1

Videreutvikle fagmiljøenes mottak ved studiestart for årsenhet- og bachelorstudiene med faglig eierskap og faglig innhold. Mottakene skal imøtekomme studieprogrammene og studieretningenes ulike utfordringer.

Instituttet er godt fornøyd med oppleggene til studiestart i 2016. Ledelsen kom dette året for første gang med klare bestillinger til fagmiljøene, og arbeidet ble fremlagt og drøftet i programrådet før sommeren. Fagmiljøene responderte gjennomgående godt, med kreative og engasjerte initiativer for å ønske studenter velkommen. Samtidig la ledelsen stor vekt på studentenes førsteårsopplevelse, særlig med tanke på det betydelige frafallet etter 1. og 2. semester i bachelorstudiet. Vi har ønsket å hjelpe studenter til å «gi studiet en sjanse» før de bestemmer seg for å forlate det.

Videreutvikle det første studieåret på masterstudiene som enhetlige, robuste studieløp og vektlegge den individuelle veiledningen fra påbegynt masterstudium til levert masteroppgave. I vurderingen av veiledningskvalitet skal vi særlig fokusere på prosjektskisseemnene og øvrige obligatoriske og felles emner i studieløpet.

De nye studieretningene på masterprogrammet Europeiske språk hadde oppstart i 2015 og dermed kan det først forventes ferdige kandidater våren 2017. Det er derfor for tidlig å gjennomføre noen endelig evaluering og trekke konklusjoner. ILOS har imidlertid gjennom periodiske evalueringer, justering av undervisningsopplegg i obligatoriske emner og i ett tilfelle endring av obligatoriske emner, arbeidet kontinuerlig med å forbedre kvaliteten på emnene og sammenhengen i studieløpene.

Bruken av tverrgående emner er stabil, men nokså lav, og omfatter i all hovedsak emner knyttet til oversettelse samt EAS4550 - Europeiske og amerikanske områdestudier: Innføring i teori og metode, som er blitt tilbudt studenter som skal skrive masteroppgave i områdestudier. EAS4550 legges ned etter våren 2017. Emnet ble opprettet på det nå nedlagte masterprogrammet Europeiske og amerikanske

områdestudier, der det var felles metodeemne for studieretningene. I det nye masterprogrammet Europeiske språk har det i flertallet av studieretningene vært et valgfritt metodeemne. Rekrutteringen til emnet har vært fallende og blant studentene innen områdestudier har det siden starten vært svært sprikende tilbakemeldinger om emnets relevans for deres masteroppgaver. Instituttledelsen mener dette kan forklares med at områdestudiene brede faglige og tematiske nedslagsfelt gjør det vanskelig å gi studentene ett felles tilbud i teori og metode. Samtidig finnes det både på HF og SV flere gode emner av tilsvarende type som er mer spisset mot de forskjellige feltene våre studenter skriver masteroppgave innenfor.

Undersøke kvaliteten på oppfølging og tilbakemeldinger til studentene i deres studieprogram gjennom vurderingsformene (blant annet i kvalifiseringsoppgaver og integrerte vurderingsformer).

Denne aktiviteten har bakgrunn i UiOs årsplanteilak 1 for 2016–2018 og HFs årsplan for samme periode, tiltak 1. aktivitet 3.

Instituttet viser her til innmelding av oppfølging og tilbakemelding i sine studier i studiekvalitetsrapporten for 2015. Innmeldingen viser at det innen alle løp gis oppfølging gjennom emnene og at de har relevante og gode vurderingsformer. Der oppfølgingen kan forbedres, henger dette som oftest sammen med emnets størrelse, noe som gjør en mer omfattende vurderingsform svært kostbar. Instituttet er imidlertid oppmerksomt på at nettopp slike emner, gjerne lagt til 1. eller 2. semester og innen fag med god rekruttering, har stor betydning for gjennomføringen på studiet, og vi vil derfor se nærmere på prioritering av ressursbruken og handlingsrommet stillingsplanen gir.

Aktiviteter til tiltak 2

Innføre muntlig eksamen på masteroppgaveemnet.

ILOS innførte som nevnt i kapittel 2 under tiltak 2, aktivitet 1, obligatorisk muntlig eksamen på alle 60 studiepoengs masteroppgaver for studenter som startet 2015. En stor del av disse vil avlegge muntlig eksamen våren 2017.

Vitalisere Programrådet for europeiske språk og allmenn litteraturvitenskap for å følge opp 2015-omstruktureringen. Vitaliseringen skal endre fokus til kunnskaps- og erfaringsdeling og identifisering og diskusjon av felles utfordringer for å øke de fagansvarliges kompetanse.

Etter at programrådet kun hadde hatt ett møte hvert år 2013-2015, hadde det tre møter i 2016.

Møtene ble blant annet brukt til:

- Presentasjon og diskusjon av årsplan og studiekvalitetsrapport
- Diskusjon om nedleggelse av EXFAC-03-EURA
- Oppfølging av programevalueringen av EURAM-programmet. Diskusjonen omhandlet særlig temaer som kompetansebevisshet, internasjonalisering og gjennomføringstall.
- Studiestart: Fagmiljøene rapporterte om sine planer og delte erfaringer og ideer for studiestart høsten 2016.
- presentasjon og diskusjon av instituttets innspill til fakultetets revisjon av normer for undervisning, pensum og eksamen.
- Presentasjon og diskusjon av HFs studentanalyser for bachelorstudieretningene *Bachelorstudier i tall 2008-2015*.

Sørge for at våre kandidater blir seg bevisste sin generelle humanistiske kompetanse, med henblikk på å ruste dem til å søke arbeid etter endt utdanning.

Det har ikke vært lett å få til prosesser som fører til at denne målsetningen blir forankret i fagmiljøene arbeid og dermed finner nedslag i de konkrete undervisningsoppleggene på instituttets emner. Ledelsen mener likevel at det har vært positivt at aktiviteten er tatt med i årsplanen 2016–2018. Etter instituttstyrets ønske ble det videreført til årsplanen 2017–2019 (med presiseringer, se over). Temaet er stort og åpner for mange innfallsvinklinger og ulike tiltak. På ILOS har det vært omtalt og drøftet i programrådet og det ble løftet frem i instituttets jubileumsseminar desember 2015, der vi i gruppeoppgaver stilte spørsmålet: «Hvordan lærer vi studentene å lære innen våre fag - i arbeidsliv og samfunn de neste 50 år? Ledelsen har latt temaet være en ledetråd i arbeidet med å revidere 80-gruppene i flere av studieretningene på bachelorprogrammet Europeiske språk. I tillegg til dette jobber studieadministrasjonen for tydeligere å løfte frem temaet i studiestart, på informasjonsmøter og i individuell veiledning.

4. Studiekvalitet

Har kvalitetssystemet, FS-tall og Si fra-systemet gitt indikasjoner på sviktende eller særlig god kvalitet, og hvordan er dette fulgt opp?

Kvalitetssystemet

Som i 2015, praktiserte instituttet heller ikke i 2016 tilsynsensorordningen, i påvente av et vedtak om nytt kvalitetssikringssystem ved HF. Kvalitetssikringsarbeidet har derfor i all hovedsak støttet seg på den periodiske evalueringen.

De periodiske emnerapportene for 2016 fremstår generelt som klart mer utførlige og bedre skrevet enn for noen få år tilbake. Det har etablert seg en god praksis blant instituttets undervisere, og de leverer rapporter som tar opp viktige problemstillinger rundt undervisningen i emnet. Den faglige ledelsen opplever også at det i rapportene er åpenhet rundt problematiske sider ved undervisningen, noe som gjør det enklere å fange opp dette i kvalitetsarbeidet.

Et fåtall rapporter avslører større kvalitetsmessige utfordringer i undervisningen. Disse har blitt eller blir fulgt opp av ledelsen.

Derimot er det i en betydelig andel av rapportene problematisering av ulike faktorer, som faglærers egen innsats (planlegging, formidling, diskusjonsledelse, progresjon, organisering, alternative vurderingsformer som støtter bedre opp under læringsprosessen, tidsbruk), pensum (størrelse, relevans), studentenes innsats (tidsbruk, forberedelse, oppmøte, aktivitet i undervisningen). En god del rapporter påpeker at lærerens egen underveisevaluering får langt flere svar enn nettskjemaet studieadministrasjonen sender ut mot slutten av undervisningsperioden.

Den økte kvaliteten på rapportene stiller i dag større krav til oppfølging fra ledelsen og studieadministrasjon. Vi vil derfor legge større vekt på tilbakemelding til og dialog med faglærere og –miljøer.

FS-tall

Antallet emner gitt ved ILOS har økt noe siden 2014¹⁰. Antall eksamensmeldte er stabilt. Tallet er som i tidligere år noe høyere om høsten enn om våren. Om høsten er det også en noe større andel meldte som møter til eksamen og samtidig litt flere som stryker. Antall produserte studiepoeng er relativt stabilt, men

¹⁰ Se vedlegg 4, *Eksamensheter, meldte, møtt, stryk og klagesaker*

har til sammen falt med rundt 5000 poeng sammenlignet med 2011¹¹. Andelen poeng som avlegges på 1000-emner er svært stabil, og ligger de siste årene på rundt 61 % per år. 18 % avlegges på 2000- og 3000-nivå. Andelen studenter som er oppmeldt og som består eksamen, har holdt seg svært stabilt siden 2009 og er i snitt på 71 %¹².

Karakternivået på ILOS' emner er stabilt. Statistikk over utfallet av klagesaker viser at antall saker er noe redusert i løpet av de siste par årene. Sakene fordeler seg imidlertid på langt færre emner enn tidligere. I de fleste tilfeller hersker det, også etter innføring av blind sensur, enighet mellom opprinnelig sensor og klagekommisjonens sensorer om bruk av karakterskalaen. I 22 % av tilfellene går klager opp i karakter¹³. I sum er det ingen stor forskjell i dette tallet fra tiden før blind sensur ble innført. Derimot er det klart fler som går ned i karakter. Statistikken indikerer ingen mangelfull eller sviktende kvalitet i sensureringen.

Si fra-systemet

Instituttet mottok i perioden desember 2015 til januar 2017 i alt fem saker som tematisk kan knyttes til problemer i undervisning og veiledning i 2016.

Sakene dreiet seg om studenters klager på faglærers undervisning eller veiledning av masteroppgave.

To av sakene ble tatt til følge. I disse sakene var Si fra-systemet svært viktig for å sette instituttet i stand til å sikre studentenes mulighet og rett til å fullføre sine utdannelser.

5. Arbeidslivsrelevans

I 2016 ble dette temaet viet enda mer oppmerksomhet enn i forutgående år. Det er kommet flere rapporter som undersøker temaet, og dette har gjort instituttet i stand til å arbeide på en mer målrettet måte. Arbeidslivsrelevans er nå blitt en integreert del av instituttledelsens arbeid med utdanning.

Internasjonal prosjektsemester

Det er stadig Internasjonalt prosjektsemester (EAS4900) som utgjør den viktigste pilaren i ILOS' praksisstilbud. Det er lagt til rette for at masterstudentene på Europeiske språk skal reise på enten utveksling eller Internasjonalt prosjektsemester i vårsemesteret. De studieretningene som har innført 30 studiepoengs masteroppgave tilrettelegger også for utreise i høstsemesteret.

I 2016 var det 5 studenter som reiste på internasjonalt prosjektsemester, alle på områdestudier. 3 av disse var på Russisk, 1 fra italiensk og 1 fra Bosnisk/kroatisk/serbisk. Høsten 2016 reiste 2 studenter, begge på English Literature, British and American Studies.

Det er generelt god interesse for praksisopphold i løpet av studietiden blant studentene, både på BA og MA. Flere av masterstudentene tar kontakt og søker, men ikke alle får positivt svar på søknadene. For å få plass gjennom Utenriksdepartementet (UD) må studentene skrive gode søknader og holde et høyt faglig nivå. De som har spesielle ønsker om hospitantplass utenom UD, må nedlegge mye arbeid i å søke til

¹¹ Antall poeng var 55500 i 2016 og 60060 i 2012. Tallene i avsnittet baserer seg på instituttets egne tall fra FS.

¹² Dette tallet inkluderer dermed studenter som ikke kvalifiserte seg til eksamen.

¹³ Se vedlegg 5, *Sensurresultater klagesaker våren 2013 til høsten 2016*

bedrifter, frivillige organisasjoner osv. Selv om tilbudet nå også er åpent for studenter som har masterspesialisering innen språk og fremmedspråklige litteraturstudier, er det fortsatt studenter som skriver masteroppgaver innen områdekunnskap som er mest interessert i denne muligheten.

I tillegg til avtalen gjennom UD har HF også inngått en avtale med Kunnskapsdepartementet. Første gang tilbudet ble utlyst (vår 2017), var tilbudet ikke relevant for ILOS' studenter innen fremmedspråk. Høsten 2017 utlyses en hospitantstilling i internasjonal gruppe i UNESCO. Denne vil være mer relevant for masterstudenter innen europeiske språk.

Den spanske ambassaden i Oslo har kontaktet instituttet og etterspurt praktikanter som studerer spansk. Vi er i ferd med å utarbeide en rammeavtale med ambassaden siden dette tilbudet er ment å gjelde for flere år framover for denne studentgruppen. Dette vil bli en særavtale for masterstudenter innen spansk.

Øvrige tilbud

ILOS har foreløpig ingen praksisemner på BA, men som nevnt i studiekvalitetsrapporten for 2015, vurderer vi å opprette emner også på der. Emnene må i så fall opprettes som frie emner og dette hensynet, sammenholdt med behovet for å kunne forankre oppfølging og veiledning i fagmiljøene, slik at praksis og faglig utbytte er balansert og blir avviklet på en forsvarlig måte, gjør at vi ikke er i mål med opprettingen av slike emner.

6. Internasjonalisering

Tallene for 2016¹⁴ viser at det er økt aktivitet i internasjonaliseringen ved HF. Flere av instituttene kan vise til en betydelig økning i utreisende studenter. Dette gjelder også ILOS, som fikk en oppgang på 28 % sammenlignet med 2015, etter at tallet var nærmest uforandret fra 2014 til 2015.

Ved ILOS vet vi at det er bachelorprogrammet Europeiske språk som står for den klart største andelen utreisende. I tillegg viser statistikk utarbeidet av fakultetet at en betydelig andel av dem som fullfører en bachelorgrad, har vært på utvekslingsopphold. Av studenter som har gjennomført bachelorprogrammet i Europeiske språk har 29 % vært på utveksling.¹⁵ Tallet varierer imidlertid sterkt mellom studieretningene: På engelsk var det 23 % mens det på spansk var 51 %. ILOS har som målsetning at alle språkstudenter som avlegger en bachelorgrad, skal ha vært på utveksling på minst ett semester til et land der språket de studerer, snakkes. Selv om tallene, litt avhengig av hvordan de leses, er tilfredsstillende for Europeiske språk på bachelor, er det samtidig her instituttet mener en økning i utreisetallene vil være viktigst. Utenlandsoppholdet ikke bare relevant på et overordnet faglig nivå, men direkte koblet til studiets læringsutbytte, for eksempel forbedret språkferdighet og forståelse for kultur- og samfunnsforhold i et land der språket snakkes. Studenter på bachelorprogrammet Europeiske språk får ved studiestart beskjed om at utreise er forventet og at det er nødvendig oppnå en språkbeherskelse som er god nok til å få fullt utbytte av studiet. Vår erfaring med studieturer i første studieår til blant annet York og Caen viser at studentene som har vært på studietur til målspråklandet, faller fra studiet i langt mindre grad. Vi ønsker

¹⁴ DBH-tall – studentmobilitet på avtaler 2016

¹⁵ Tall fra studieseksjonen, HF

1-3 ukers studieturer også i tysk og spansk, slik at dette blir et etablert tilbud i alle fire fag allerede våre 2018. Som følge av endringene i årsenhets- og bachelorløpene i tysk, gjøres det etter sommeren 2017 endringer i studieturen til Kiel (Emnet TYSK1000K), slik at dette inngår på en mer integrert på måte i første studieår. På spansk har det aldri vært arrangert slike studieturer og finnes heller ikke noe studiesenter i et spansktalende land.

Instituttet vil prioritere arbeid med de avtalene vi har i dag. Vi vil blant annet øke kunnskapen om studiestedene og deres studietilbud, og arbeide for at det innen visse avtaler utvikles et mer forhåndsbestemt emnetilbud som gjør det lettere for bachelorstudenter i 3. og 4. semester å reise på utveksling. Vi vil bruke denne informasjonen til å gi bedre og mer konkret informasjon i veiledningen av utreisende studenter og i arbeidet med å rekruttere flere studenter til utveksling.

Instituttet ser at innreisende studenter kan brukes mer aktivt for å skape gode studiemiljøer i fremmedspråkfagene. Vi tror at dette vil bidra til å skape kontakter som kan føre til at flere av våre studenter ønsker å reise på utveksling. I 2016 var det få slike tiltak, men fra og med 2017 legger vi til rette for arrangementer der studenter i språkfag møter innreisende studenter som har samme språk som morsmål. I februar 2017 inviterte studentforeningene i tysk og fransk innreisende studenter fra de respektive språkområdene til et arrangement. Målet var å koble studentgruppene, få i gang språktandem og inkludere de innreisende studentene i studentforeningenes andre arrangementer. For spanskstudentene var det et lignende arrangement. Dette tiltaket var svært vellykket og tilbakemeldingene fra alle arrangørene har vært gode. Det møtte 60 studenter til tysk (hvorav 40 innreisende), ca. 40 til fransk (omtrent halvparten av innreisende og franskstudenter), ca. 30 til spansk (omtrent halvparten av innreisende og spanskstudenter).

Instituttet har i 2015 og 2016 lagt ned en betydelig innsats for å informere studenter om utveksling ved semesterstart og i løpet av første studieår. Internasjonaliseringskonsulenten besøkte i starten av høstsemesteret alle forelesninger på 1000-nivå sammen med en student som allerede hadde vært på utveksling. I fremtiden kan det også bli aktuelt å bruke innreisende studenter fra institusjoner instituttet har avtale med.

Lærerutvekslingen innen Erasmus-programmet er lite brukt ved ILOS. Samtidig vil faglæreres førstehånds kunnskap om læresteder instituttet har avtale med, kunne bidra til at flere studenter velger å reise ut. Vi tror at konkret kunnskap om og praktisk erfaring fra disse lærestedene vil føre til mer målrettet og mer troverdig informasjon fra instituttet til studentene.

7. Læringsmiljø

Mottak av nye studenter og faglig ansattes deltagelse i studiestart

Høsten 2016 gjennomførte ILOS sitt mest omfattende studiemottak noensinne. Innen hver studieretning på begge bachelorprogrammer ble det avholdt to faglige/fagligsosiale møter og ett studieadministrativt møte, oppfølgingsmøter i september/oktober, et felles kurs i studieteknikk i regi av studieadministrasjonen, felles oppgaveskrivingskurs både i 1. og 2. semester, og minst ett faglig-sosialt arrangement i løpet av høsten. Alle arrangementene var godt besøkt og det var særlig forbedret oppmøte til oppfølgingsmøtene, som erstatter de dårlig besøkte 2. semestersmøtene vi tidligere har avholdt i vårsemesteret. Informasjon om 40-grupper og utveksling gis dermed nå allerede i første semester. Fagmiljøene la ned et betydelig arbeid i å utvikle arrangementer i studiestart som var tilpasset behovene på de studiene de var ansvarlige for. Studieretningene ved ILOS er svært forskjellige, og instituttet har vært opptatt av at tilbudene skal gjenspeile dette.

Som vist i fakultetets rapport for gjennomføring¹⁶, er frafallet på HFs studier gjennomgående høyest i det første studieåret. En del av dette frafallet er unngåelig og til en viss grad hensiktsmessig; det er ikke gitt at alle som starter på et studium, skal gjennomføre det. Samtidig mener vi at det finnes flere ulike faktorer instituttet selv har innflytelse over som kan bidra til at studenter velger å avbryte eller fortsette studiene. Vi arbeider derfor kontinuerlig med å identifisere slike faktorer og gjøre relevante endringer. Ledelsen har særlig vært opptatt av å gjøre fagmiljøene oppmerksomme på at emnene som gis i et studium i 1. og 2. semester må være tydelig koordinerte og ha en klar faglig sammenheng. Dette gjelder både emner som gis samtidig og emnetilbudet fra ett semester til det neste. Vi tror at en tydelig sammenheng i studiet vil føre til at flere klarer og ønsker å henge med og at færre faller fra studiet.

Studentforeninger og bruk av faglig-sosiale midler

Det var en tydelig økning i antall søknader om faglig-sosiale midler og totalt søknadsbeløp fra 2015 til 2016. Ledelsen hadde i forbindelse med studiestart oppfordret til dette, og det var derfor flere søknader fra våre egne ansatte enn tidligere.

Alle studentforeningsaktivitetene i 2016 kan etter instituttets syn klassifiseres som studiekvalitetsfremmende arbeid som styrker studiemiljøet. Studentforeningenes aktivitet og antall søknader lå på omtrent samme nivå som i 2015. Latin-amerikansk forening (LAF) ble litt mindre aktive i 2016, mens Russisk filmklubb hadde økt aktivitet. Foreningene brukte litt over 100 000 kroner totalt og midlene gikk til arrangementer som f.eks. jazzlunsj og skriveseminarer (studentutvalget), hyttetur og filmkvelder (Marianne), språkkafe (LAF), uformelle masteroppgavesamlinger (English Master's Society) og brettspillkvelder (Den tyskspråklige forening v/UiO). Instituttets ansatte brukte rundt 100 000 på gjesteforelesninger for studentene, og ca. 70 000 på andre studiemiljøfremmende arrangementer (teaterbesøk o.l. i regi av lærer). Instituttet er godt fornøyd med den økte aktiviteten hos de ansatte og

¹⁶ ILOS. Bachelorstudier i tall 2008-2015

ser dette i sammenheng med økte krav til mottak av studenter og arbeidet med studentenes førsteårsopplevelse.

8. God oppfølging underveis i studiene

Instituttets undersøkelse av oppfølging og tilbakemelding underveis i studiene kartla aktivitetene på alle emner i studieløpene, med vekt på den veiledningen og tilbakemelding som vurderingsformene legger opp til. Alle emner har enten muntlige eller skriftlige kvalifiseringsoppgaver eller innleveringer knyttet til integrerte vurderingsformer. Praksis for tilbakemelding er alltid i tråd med minstekravet: Ikke godkjente kvalifiseringsoppgaver får skriftlig tilbakemelding der det fremgår hvordan oppgaven bør forbedres, underveis-innlevering av mappeoppgaver får tilbakemelding og veiledning. Til semesteroppgaver er det også knyttet muntlig eller skriftlig veiledning. I flere tilfeller er veiledningen mer omfattende enn minstekravet. Instituttet har ikke avdekket tilfeller der veiledning ikke gis slik det er beskrevet i emnebeskrivelsen. Samtidig kan det være nyttig å diskutere om formen på tilbakemeldingen alltid er optimal. Blant annet kan høy strykpersent til eksamen i emner med kvalifiseringsoppgave indikere at oppgaven ikke gjenspeiler nivået som forventes til eksamen. Det er også en målsetning at formen på tilbakemelding skal være så lik så mulig uavhengig av for eksempel hva slags emne og hvor mange påmeldte det er.

Siden tilbakemelding og oppfølging i all hovedsak er knyttet til emnenes undervisnings- og vurderingsopplegg, skjer endringer og forbedringer i forbindelse med oppfølging av periodisk evaluering, tilsynsrapportering eller programevalueringer. Det er de siste årene blitt gjort flere endringer både på emne- og emnegruppenivå som følge av slike evalueringer.

9. Studentanalyser

Instituttet mottok fakultetets rapport *ILOS. Bachelorstudier i tall 2008-2015* i november 2016 og startet umiddelbart et omfattende arbeid med å forbedre gjennomføringen på bachelorstudiene. Dette arbeidet vil med sikkerhet fortsette gjennom hele 2017. Instituttet anser dette for å være det viktigste arbeidet det nå gjør på utdanningsfeltet.

Studentenes gjennomføring er sterkt varierende mellom studieretningene, og instituttledelsen har derfor til valgt å prioritere noen utvalgte studieretninger. I 2016 ble det satt fokus på tysk, som har svært dårlig gjennomføring. Fagmiljøet for tysk har i samarbeid med ledelsen gjort grunnleggende endringer i fagets 80-gruppe som skal sørge for bedre koordinering av emner, tydeligere progresjon, økt vektlegging av ferdighetskomponenten i de første semestrene og et begrenset og koordinert tilbud av valgfrie fordypningsemner. Slik sikrer vi at fagmiljøet er i stand til kontinuerlig å løse sine undervisningsoppgaver innenfor de ressursene det har, samtidig som vi legger til rette for et godt studiemiljø.

I løpet av 2016 ble det som tidligere nevnt også igangsatt revisjoner av emneporteføljen både på engelsk, fransk og russisk bachelor¹⁷. De siste årene har ILOS også gjort endringer i emneporteføljen på flere av fagene på bachelorprogrammet Europeiske språk. FRA1000, TYSK1110 og SPA1000 er blitt opprettet for å gi studenter en bedre overgang fra videregående skole i fag som i starten er sterkt preget av kravet til fremmedspråksferdighet. Imidlertid ble disse emnene egentlig opprettet for å komplettere emneporteføljen i årsenhetene (som også er fag 2 på Lektorprogrammet). Emnene tilbys dermed bachelorstudenter som fritt emne og er i dag anbefalt i 1. semester der instituttet tidligere anbefalte examen facultatum. Det er positivt at fremmedspråksferdighetene i praksis er blitt styrket og at tilbudet er likt for årsenhets- og bachelorstudenter, men styrkingen har skjedd på bekostning av gradens frie emner og uten at de øvrige emnene i 80-gruppen er blitt trukket inn i en helhetlig vurdering av emneporteføljen. Vi oppfatter at fakultetet ikke ønsker en slik bruk av de frie emnene i graden. Instituttet ser at det er uheldig når 80-grupper på en slik uformell måte utvides med støtteemner. Det skaper uklarhet om faktisk omfang og læringsutbytte i 80-gruppen og legger beslag på studentens frie emner. Dette kan hindre studenten i å få tatt viktige emner i støttefag, oppnå en ny 80-gruppe og det er i seg selv uheldig at instituttet legger opp til at studenten bruker opp slike emner så tidlige i studieløpet. I kommende arbeid med andre studieretninger vil instituttet derfor sørge for at fagmiljøene gjennomfører faglige endringer innen 80-gruppene selv. I revisjonen av 80-gruppen i tysk ble TYSK1110 nedlagt og det ble gjort en helhetlig revisjon av 80-gruppens emner, slik at emnegruppen alene sikrer studenten de kunnskaper og ferdigheter som læringsutbyttene på studieretningen krever. Disse erfaringene vil instituttet ta med seg i det videre arbeidet for å bedre gjennomføringen på studieretningene i Europeiske språk. Etter tysk vil instituttet nå øke innsatsen for spansk. Faget har dårlig gjennomføring og høy strykprosent på det obligatoriske emnet SPA1100.

Som ledd i informasjonen om rapportens tall, har ledelsen utarbeidet såkalte pilotoppgaver for hvert av fagmiljøene som de skal arbeide med våren 2017. Fagmiljøene har ulike utfordringer og oppgavene er derfor forskjellige; noen skal komme frem til forbedringstiltak, andre skal finne årsaker til ting vi lykkes med allerede, med tanke på overføringsverdien til andre fag. Fagmiljøene skal i løpet av våren rapportere skriftlig til instituttleder om dette.

¹⁷ Se kap. 2, pkt. 1